

Inovované portfolio témat k závěrečným zkouškám CŽV

OSZN172 Český jazyk a literatura s didaktikou

Část jazyková a komunikační výchova s didaktikou

(revize září 2023)

- 1. Současné pojetí výuky českého jazyka na 1. stupni ZŠ.**
 - a) Hlavní úkoly a cíl vyučování s odkazem na RVP a jeho revize.
 - b) Konstruktivistická podstata současného pojetí výuky českého jazyka.
 - c) Organizace jazykového vyučování a možnosti integrované výuky českého jazyka.

- 2. Didaktické materiály pro výuku českého jazyka na 1. stupni ZŠ.**
 - a) Typologie školní knihy – možnosti a využití jednotlivých typů ve škole, aktuální situace.
 - b) Didaktické a speciálně didaktické pomůcky.
 - c) Zásady tvorby příležitostných učebních materiálů.

- 3. Vyučovací metody a jazyková cvičení v hodinách českého jazyka.**
 - a) Klasifikace vyučovacích metod a jejich rozdílné využití v různých fázích vyučovací hodiny českého jazyka.
 - b) Práce s žákovskými prekoncepty jazykových jevů.
 - c) Typy jazykových cvičení a jejich využití v komunikačním pojetí výuky českého jazyka na 1. stupni ZŠ.

- 4. Hodnocení práce žáka v českém jazyce.**
 - a) Formativní a sumativní hodnocení – vymezení, funkce, využití. Další možnosti zpětné vazby v hodinách českého jazyka.
 - b) Práce s chybou, oprava a hodnocení ústních a písemných projevů žáků.
 - c) Reflexe a sebereflexe v hodině českého jazyka, klasifikace vs. slovní hodnocení.

- 5. Specifikum práce v češtině ve třídách z různých důvodů nehomogenních.**
 - a) Uplatnění diferenciací a individualizace ve vyučování českého jazyka.
 - b) Žák se speciálními vzdělávacími potřebami, žák s OMJ a žák nadaný v běžné třídě.
 - c) Specifikum málotřídní školy ve vztahu k vyučování českému jazyku.

- 6. Český národní jazyk a jazykovědné disciplíny.**
 - a) Vymezení útvarů a poloutvarů češtiny a práce s nimi ve škole.
 - b) Problémy školské jazykovědné terminologie.
 - c) Jazykovědné disciplíny a jejich podíl ve výuce na 1. stupni ZŠ.

- 7. Zvuková stránka češtiny a její didaktická problematika na 1. stupni ZŠ.**
 - a) Orgány mluvení a slyšení a péče o ně. Hygiena hlasu u žáka i učitele.
 - b) Segmentální a suprasegmentální jazykové prostředky v češtině.
 - c) Péče o zvukovou stránku jazyka žáků na 1. stupni ZŠ.

- 8. Spisovná výslovnost češtiny v didaktických souvislostech na 1. stupni ZŠ.**
- System českých souhlásek a samohlásek, jejich třídění a terminologizace.
 - Spisovná výslovnost češtiny (domácích i přejatých slov), souvislost výslovnosti s pravopisem, výslovnost slov přejatých ve výuce na 1. stupni ZŠ.
 - Nejvýznamnější ortoepická pravidla češtiny a jejich uplatnění v práci na 1. stupni ZŠ.
- 9. Grafický systém češtiny a jeho osvojování na 1. stupni ZŠ.**
- Didaktické dělení pravopisných jevů, jejich místo v systému učiva češtiny.
 - Pravopisná vědomost a pravopisná dovednost žáků na 1. stupni ZŠ.
 - Pravopisná pravidla slov domácích a slov přejatých.
- 10. Slovní zásoba češtiny, její rozšiřování a obohacování.**
- Kritéria třídění slov ve slovní zásobě (včetně stylistických), možnosti jejich využití na 1. stupni ZŠ.
 - Způsoby obohacování a rozšiřování slovní zásoby (včetně tvoření slov).
 - Morfematická a slovotvorná analýza na 1. stupni ZŠ a její význam.
- 11. Slovo, významové vztahy mezi slovy.**
- Metodické postupy výkladu a procvičení významových vztahů mezi slovy.
 - Jazykové slovníky, on-line slovníky a jazykové příručky, práce s nimi ve škole.
 - Využití frazeologie na 1. stupni ZŠ.
- 12. Slovní druhy – lingvistická a didaktická problematika jejich vymezení a třídění.**
- Vyvozování a systemizace slovních druhů na 1. stupni ZŠ.
 - Možné proměny slovnědruhové příslušnosti.
 - Možné obtíže žáků při identifikaci některých slovních druhů.
- 13. Substantiva a jmenné kategorie na 1. stupni ZŠ.**
- Druhy substantiv a jmenných kategorií pro mladší žáky.
 - Význam deklinačních vzorů.
 - Problematika životnosti maskulin.
- 14. Slovesa a slovesné kategorie na 1. stupni ZŠ.**
- Tvarová soustava českého slovesa a její poznání na 1. stupni ZŠ.
 - Didaktická problematika slovesných kategorií u mladších žáků.
 - Problematika pravopisných jevů u sloves.
- 15. Adjektiva.**
- Rozsah a obsah učiva o adjektivech na 1. stupni ZŠ.
 - Využití adjektiv při práci s textem.
 - Obtížné jevy z hlediska výuky adjektiv, včetně pravopisu.
- 16. Zájmena a číslovky v učivu na 1. stupni ZŠ.**
- Morfologická a sémantická charakteristika zájmen a číslovek.
 - Funkce zájmen a číslovek v textu, zvl. psaném u mladších žáků.

- c) Didaktická řešení identifikačních obtíží uvedených slovních druhů u mladších žáků.

17. Neohebné slovní druhy.

- a) Charakteristika a vnitřní klasifikace neohebných slovních druhů vhodná pro mladší žáky.
- b) Rozsah a obsah učiva o neohebných slovních druzích na 1. stupni ZŠ.
- c) Obtížné jevy z hlediska výuky neohebných slovních druhů na 1. stupni ZŠ.

18. Komunikační záměr mluvčího a jeho realizace.

- a) Úskalí školní klasifikace vět podle postoje mluvčího ke skutečnosti.
- b) Komunikační funkce výpovědi jako didaktický problém.
- c) Vztah verbálního a neverbálního vyjádření a způsoby práce s nimi na 1. stupni ZŠ.

19. Základní a základové větné členy v učivu syntaxe na 1. stupni ZŠ.

- a) Druhy syntaktických vztahů a způsoby jejich vyjadřování.
- b) Skladební dvojice a slova, která do nich nevstupují.
- c) Základové a nezákladové větné členy. Základ podmětu, druhy podmětu, základ přísudku, druhy přísudku.

20. Věta a souvětí na 1. stupni ZŠ.

- a) Školní identifikace rozdílu mezi větou a souvětím.
- b) Interpunkce ve větě a v souvětí.
- c) Vzorce souvětí pro práci žáka s modelem.

21. Stylistická charakteristika jazykového projevu.

- a) Slohové postupy charakteristické pro konkrétní slohové útvary.
- b) Horizontální a vertikální členění textu, orientační prvky v textu – využití ve výuce na 1. stupni ZŠ.
- c) Podíl slohotvorných činitelů na tvorbě textu.

22. Produktivní komunikační dovednosti.

- a) Rozvíjení dialogických a monologických projevů žáků.
- b) Funkční typy psaní a formy písemného projevu žáků.
- c) Mluvený vs. psaný jazyk.

23. Receptivní komunikační dovednosti.

- a) Formální a funkční typy naslouchání.
- b) Čtení s porozuměním a metodický postup jeho osvojování.
- c) Využití obrazových, internetových, tištěných zdrojů ve výuce.

24. Čeština jako jazyk cizí a jazyk druhý.

- a) Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání.
- b) Začleňování žáka cizince do běžné třídy.

c) Výukové materiály vhodné pro práci s žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

25. Mediální výchova v práci s žáky mladšího školního věku.

- a) Práce s informacemi a dezinformacemi.
- b) Manipulace, její rozpoznávání a obrana proti ní.
- c) Internet, rozvíjení digitální kompetence v jazykovém vyučování na 1. stupni ZŠ.

CŽV – variantní texty do Inovovaného portfolia otázek

Číslo textu ukazuje, ke které otázce má text svým obsahem nejbližší. Podle uvážení zkoušejícího může však být konkrétní text použit i k otázce jiné.

Předpokládá se, že student/studentka podle potřeby zhodnotí didaktický potenciál textu, odpoví na otázku v záhlaví textu, popř. z textu vybere příkladový materiál pro svou didaktickou argumentaci k jevům vymezeným vylosovanou základní/hlavní otázkou/tématem.